

Так відродження бродяжок на гілочках з чисельністю 2-5 особин на 1см² почалося на дві доби раніше, ніж на гілочках із щільністю 20 – 30 особин на 1см². Тривалість стадії мандрівниці становила в тому і в іншому випадках від 4 до 20 годин, стадія білого щитка тривала три-чотири доби. Сірий щиток спостерігався на третій - четвертий день після присмоктування, тривалість його становила сім-вісім днів.

Висновки. Личинки-мандрівниці каліфорнійської щитівки першого покоління в Уманському районі з'являються у першій декаді червня, при сумі ефективних температур 469,2°C, другого покоління кінець липня – початок серпня (1391,9°C). Для більш точного визначення початку та динаміки виходу мандрівниць, слід застосовувати ловильні клейові смужки.

Посилання:

1. Яновський Ю. П. Програма захисту плодкових культур. Київ: Фенікс, 2021. 146 с.
2. Станкевич С. В. Леженіна І. П., Забродіна І. В. Регульовані некарантинні ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 76 с.
3. Яновський Ю. П. Довідник із захисту плодкових культур. Київ: Фенікс, 2019. 472 с.
4. Мовчан О. М. Карантинні шкідливі організми: підручник. Київ: Світ, 2002. Ч. 1. 288 с.
5. Хоменко І. І. Захист зерняткових садів у Центральному Лісостепу України. Київ: Фенікс, 1996. 240 с.

УДК:632.634

**В. І. Крикунов⁹, Т. В. Мельник¹⁰, Є. В. Марченко¹¹,
В. А. Печенюк¹², В. О. Воєвода¹³ аспіранти,
Уманський національний університет садівництва
АГРОЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФАУНИ
ФІТОФАГІВ БАГАТОРІЧНИХ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

В багаторічних насадженнях плодкових культур України зафіксовано понад 180 видів фітофагів. Систематично вони мають

⁹ науковий керівник д-р с.-г. н., професор Мостов'як І. І.

¹⁰ науковий керівник д-р с.-г. н., професор Мостов'як І. І.

¹¹ науковий керівник канд. с.-г. наук, доцент Крикунов І. В.,

¹² науковий керівник канд. с.-г. наук, доцент Крикунов І. В.,

¹³ науковий керівник канд. біол. наук, доцент Гнатюк Н. О.

певну частку у відсотковому відношенні: кліщі – 6 %, комахи – 91 %, гризуни і птахи – 3%.

Видовий склад шкідливої фауни визначається природними, кліматичними умовами регіону та конструкцією плодового насадження.

Серед основних шкідників плодових культур особливу увагу привертає білан жилкуватий (*Aporia crataegi* L.) (Яновський, 2019; Гадзало, 1999). До ключових шкідників багаторічних плодових насаджень належать різноманітні види комах і кліщів, такі як шовкопряд (*Malacosoma neustria* L.), п'ядун (*Erannis defoliaria* Cl.), золотогуз (*Nygmia phaeorrhoea* Don.), попелиці (*Aphis pomi* Deg.) та медяниці (*Psylla mali* Schmdbg., *Psylla pyri* L.), що пошкоджують листя та бруньки. Крім того, щитівка (*Lepidosaphes ulmi* L.) завдає шкоди стовбуру та гілкам (Вовк, 2009; Яновський, 2021). Для плодових культур актуальною проблемою постало заселення кров'яною попелицею (*Eriosoma lenigerum* Hausm.).

Мета. Уточнити видовий склад та чисельність основних фітофагів плодових культур.

Методика. Дослідження проводилися згідно загальноприйнятих методик викладених у Трибеля (2001).

У результаті проведених досліджень було встановлено, що рослини плодових зерняткових та кісточкових культур піддавалися значному впливу шкідників. У фазу розпускання бруньок на рослинах були зафіксовані такі види шкідників: казарка (*Rhynchites baccus* L.), букарка (*Coenorrhinus paxilus* Germ.), сирій бруньковий довгоносик (*Sciaphobus squabilis* Gyll.) та яблуневий квіткоїд (*Anthonomus pomorum* L.). Середня чисельність виявлених шкідників на досліджуваних деревах складала: казарка – 4,5 особини, букарка – 25,1 особини, сирій бруньковий довгоносик – 19–23 особин, яблуневий квіткоїд – 43 особин, яблуневий плодовий пильщик (*Hoplocampa testudinea* L.) – 4,5 особини. Загальна кількість шкідників на одне дерево варіювала від 85 до 93 особини, причому найбільшу кількість становив яблуневий квіткоїд, а найменшу – казарка та яблуневий плодовий пильщик.

Чисельність жуків казарки та букарки була значною, але не перевищувала економічного порогу шкідливості (ЕПШ), який становить 8 та 40 особин відповідно. Сирій бруньковий довгоносик почав заселяти дерева ще на початку в квітня, і його чисельність досягла 24 особин, що перевищує ЕПШ, який становить три особини

на одне дерево. У 2024 році квітень був одним із найбільш теплих. Адже фіксувалася температура повітря понад 27°C. Яблуневий квіткоїд також мав значно більшу чисельність, що перевищувала ЕПШ. Щодо яблуневого плодового пильщика, його присутність була незначною і не перевищувала економічний поріг шкідливості.

Для насаджень груші значну проблему становить заселеність і шкідливість грушевою листоблішкою (*Psylla pyri* L.). Фітофаг в умовах Уманського району розвивається дуже бурхливо і погано реагує на застосування традиційних інсектицидів. Це питання потребує більш детального вивчення та дослідження можливості застосування біологічних засобів захисту, в т.ч. ентомофагів.

Домінуючими шкідниками сливи виявилися ті ж самі казарка, букарка, сірий бруньковий довгоносик, чорний сливовий пильщик (*Hoplocampa minuta* L.), сливова плодожерка (*Grapholitha funebrana* Tr.), сливова опилена (*Hyalopterus pruni* L.) та геліхризова (*Brachycaudus helichrysi* Kalt.) попелиці. Заселеність попелицями виявилася високою – 3 бали. Цьому сприяла висока температура і низька вологість повітря впродовж вегетаційного сезону.

Одержані проміжні результати свідчать про перспективність проведених досліджень і необхідність детального дослідження динаміки чисельності фітофагів плодових культур в конкретних екологічних умовах.

Посилання:

1. Гадзало Я. М. Агробіологічне обґрунтування інтегрованого захисту ягідних насаджень від шкідників у південно-західному Лісостепу і Поліссі України. Автореф. дис... д-ра. с.-г. наук. К., 1999. 32 с.
2. Яновський Ю. П., Програма захисту плодових культур. Київ: Фенікс, 2024. 146 с.
3. Яновський Ю. П. Довідник із захисту плодових культур. Київ: Фенікс, 2021. 472 с.
4. Вовк О. Г., Котов А. Г., Шатровська В. І. Розробка розділів "Зовнішні ознаки" та "Мікроскопія" монографії "Глоду листя та квітки" для введення її до Державної Фармакопеї України. Фармакогнозія ХХІ століття. Досягнення та перспективи : тези доп. ювіл. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26 березня 2009 р.). Харків: Вид-во НФаУ, 2009. С. 30–31.
5. Методики випробування і застосування пестицидів. / С. О. Трибель, Д. Д. Сігарьова, М. П. Секун, О. О. Іващенко та ін. За ред. Проф. С.О. Трибеля. Київ: Світ. 2001. 448 с.